

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

**IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«СЛОБОЖАНСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ:
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНО-ПРАВОВІ
ВИМІРИ»**

30-31 жовтня 2025 р.

Харків
НТУ «ХП»
2025

УДК 321.01 (477)

У45

Голова та відповідальний секретар у складі:

***Волоснікова Н.М.** – голова конференції, к.е.н., доцент, завідувачка*

кафедри загальної економічної теорії НТУ «ХПІ»;

***Дяченко Т.А.** – відповідальний секретар конференції, к.е.н., доцент,*

доцент кафедри загальної економічної теорії НТУ «ХПІ»;

Друкується за рішенням Вченої ради Національного технічного університету

«Харківський політехнічний інститут»

протокол №12 від 27.11.2025 р. та 28.11.2025 р.

У45 **Слобожанські наукові читання:** соціально-економічні та гуманітарно-правові виміри: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, **30-31 жовтня 2025 року:** Харків: НТУ «ХПІ», 2025. – 424 с. Укр., англ. мовами.

Збірник містить тези доповідей вчених – учасників щорічної **науково-практичної конференції, присвяченої актуальним проблемам соціально-економічних та гуманітарно-правових вимірів**, які впливатимуть на подальший розвиток економіки, соціальної та культурної політики України.

Для студентів, аспірантів, викладачів, усіх, хто цікавиться соціально-економічними, гуманітарно-правовими, філософськими, морально-етичними, політико-правовими, проблемами сучасного українського суспільства.

Іл. 4. Табл. 12.

УДК 321.01 (477)

© НТУ «ХПІ», 2025

URL : <https://interfax.com.ua/news/general/947256.html>

4. Потреби ветеранів та ветеранок. Розділ 2 URL: <https://veteranfund.com.ua/analytics/analiz-potreb-ta-problem-veteraniv-ta-veteranok-za-2024-rik/>

5. Про ветеранське підприємництво : Закон України № 4563-IX від 31.07.2025

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4563-20>

6. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ФОРМАТІВ ГНУЧКОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Л. М. Сіньова, к.ю.н, доцентка,
старший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України, м. Харків
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ

Одним із ключових завдань державної політики є формування ефективної системи зайнятості населення шляхом реалізації оптимальної політики у сфері працевлаштування, зокрема для ветеранів війни. З огляду на складний життєвий шлях, який вони пройшли, зазначена категорія громадян потребує цілеспрямованої підтримки та супроводу у процесі інтеграції на ринок праці. У зв'язку з триваючим збройним конфліктом та зростанням кількості осіб із статусом ветерана, чинне законодавство потребує оновлення з метою підвищення його ефективності щодо регулювання правового статусу та забезпечення підтримки зазначеної категорії громадян.

Адаптація ветерана війни важлива не тільки в контексті фінансування, а і в поверненні ветерана війни до повноцінного цивільного життя. Зайнятість, як спосіб соціальної адаптації, виконує декілька функцій: відволікання від пережитого, повернення до колишніх умов праці або розвиток нових навичок, комунікація у соціумі, економічна незалежність тощо [1, с. 201].

Наразі триває розробка Стратегії зайнятості населення, що відповідає на структурні виклики ринку праці, демографічні зміни та наслідки війни. Головною метою цієї ініціативи є сприяння економічному розвитку через зниження безробіття, забезпечення рівного доступу до якісних робочих місць та створення гнучкої, інклюзивної системи зайнятості [2]. У межах реалізації Стратегії зайнятості населення передбачається комплекс заходів, спрямованих на активізацію ринку праці та підвищення рівня зайнятості населення. Зокрема, планується створення нових робочих місць шляхом підтримки розвитку малого і середнього бізнесу, залучення інвестицій та розвиток соціального підприємництва. Значну увагу приділено професійній переорієнтації та підвищенню кваліфікації працівників відповідно до актуальних потреб економіки. Одним із ключових пріоритетів є забезпечення інклюзивності ринку праці, що включає розвиток гнучких та дистанційних форм зайнятості для молоді, жінок, осіб з інвалідністю та ветеранів. Окремо акцентується на реформі служби зайнятості, яка передбачає цифровізацію послуг, оновлення трудового законодавства та налагодження співпраці з роботодавцями.

Шаповалова О.В. зазначає, що просування ідеї запровадження гібридних робочих місць для ветеранів війни ґрунтується не лише на патріотичних мотивах. Гнучкі форми організації праці ветеранів війни взагалі здатні вчинити позитивний вплив на відновлення післявоєнної економіки [3, с. 221]. Як наголошує Кохан В.П. для повноцінного

застосування інституту нестандартної зайнятості та ветеранського бізнесу державі необхідно вирішити низку правових проблем, пов'язаних із правовою невизначеністю форм нестандартної праці, трудових прав її суб'єктів, а також унормувати ветеранське підприємництво як вид господарської діяльності, визначити фінансові механізми його підтримки [4].

В Міністерстві України у справах ветеранів діє веб-платформа е-Ветеран, де можна знайти відповіді на питання щодо стосуються освіти та працевлаштування ветеранів війни та членів їхніх сімей [5]. Окрім того, діють послуги з професійної адаптації, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, працевлаштування, які реалізуються в межах бюджетних програм Мінветеранів, Міносвіти, Мінекономіки, Державного центру зайнятості та інших дотичних відомств.

Слід наголосити, що чинне законодавство про працю не регламентує всі форми нестандартної зайнятості належним чином, що спричинює невизнання такої зайнятості трудовою і відповідно працівники, які, наприклад, працюють через цифрові платформи, не визнаються суб'єктами трудових відносин і позбавлені захисту своїх трудових і соціальних прав. Однак, вважаємо, розвиток нестандартної зайнятості і її масове поширення серед українців примусить законодавця звернути увагу на це явище і унормувати сферою трудового права нестандартні трудові відносини та їх форми [6, с. 231-234].

На думку Кохан В.П.: (1) чинні нормативно-правові акти детально унормовують заходи професійної адаптації ветеранів війни, їх положення осучаснені відповідно до вимог часу; (2) основним нормативно-правовим актом, який регламентує порядок і умови працевлаштування широкого кола працівників, зокрема, і ветеранів війни, є Кодекс законів про працю України; (3) стан законодавства у сфері професійної адаптації та

працевлаштування ветеранів війни загалом варто визнати таким, що відповідає потребам часу. Водночас законодавцю рекомендується приділити увагу забезпеченню гарантій трудових прав ветеранів війни та недискримінації цієї групи працівників порівняно з іншими категоріями працюючих [7].

В своїй роботі Ткаченко Л. Г. зазначила напрями модернізації трудового законодавства про працю та зайнятість, де наголосила, що Україна має наближатись до європейських цінностей та практик, зокрема через імплементацію сучасних міжнародних норм та стандартів з праці і щоб після війни участь у робочій силі та зайнятість стали загальносуспільними цінностями. На думку науковиці, одним з наслідків війни є формування нових цільових груп населення, які потребують особливої уваги та активних заходів політики ринку праці. Це досить великі групи, вони можуть налічувати мільйони людей. Самі вони навряд чи звертатимуться до державних центрів зайнятості, тому їх неможливо охопити звичними способами реєстрації. Потрібні зміни в законодавстві про зайнятість та консолідація зусиль закладів соціального захисту, територіальних громад, усіх ланок державної влади та громадськості, щоби політика зайнятості сприяла згуртуванню суспільства, а не зростаючій нерівності [8, с. 274-277].

Проблема аналізу правового забезпечення зайнятості ветеранів війни сьогодні має наступні об'єктивні фактори актуалізації. По-перше, з причин необхідності отримання повного уявлення про контроль при створенні та реалізації механізму адаптації ветеранів війни до цивільного життя. По-друге, в умовах подолання негативних демографічних наслідків військової агресії та відновлення економіки країни сфера зайнятості перетворюється у середовище трудових ресурсів, де таким категоріям, як ветерани війни, надається можливість підвищення своїх шансів самозайнятості та

зайнятості. Зокрема, внаслідок підтримки державою розвитку ветеранського підприємництва, надання освітніх послуг на пільгових умовах, перепідготовки за робітничими професіями та ін. [9]. Отже, аналіз форматів гнучкої зайнятості для ветеранів війни вказує на необхідність комплексного підходу до їх соціальної інтеграції у ринок праці, що набуло особливої актуальності в умовах повномасштабного вторгнення. Важливо враховувати ризики лібералізації ринку праці, яка може негативно вплинути на соціально-економічне становище ветеранів. Державна політика повинна бути орієнтована на створення робочих місць, які сприятимуть адаптації ветеранів до цивільного життя, із фокусом на інвестиції в підвищення ефективності ринку праці для ветеранів та членів їхніх сімей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кучма О. Л. Зайнятість як спосіб соціальної адаптації ветеранів війни // Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 96-річчю від дня народж. чл.-кор. НАПрН України, акад. Міжнар. кадрової акад., засл. діяча науки України, д-ра юрид. наук, проф. О. І. Процевського (Харків, 28 берез. 2025 р.) / наук. ред. Т. Головань, О. Гоц-Яковлева, О. Коваленко, О. Пономаренко. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2025. С. 199–201.
2. Стратегія зайнятості в Україні: подолання ринкових викликів. Finway. URL: <https://finway.com.ua/ukrayini-rozroblyayut-strategiyu-zajnyatosti-naseleennya/> (дата звернення: 01.06.2025).
3. Шаповалова О. В. Популяризація проблеми запровадження гібридних робочих місць для ветеранів війни. Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. викладачів, співробітників закладів вищої освіти і наукових організацій, юристів-практиків,

магістрантів, аспірантів, докторантів, представників громадських організацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств та інших установ. м. Київ, 29 березня 2024 р. 2024. С. 221-225.

4. Кохан В.П. Працевлаштування ветеранів війни за результатами професійної адаптації: правові проблеми і виклики. *Право та інновації*. 2024. № 2 (46), с.179-185.

5. Платформа е-Ветеран. Головна | е-Ветеран. URL: <https://eveteran.gov.ua> (дата звернення: 01.06.2025).

6. Кохан В.П. Нестандартні форми зайнятості як вид працевлаштування ветеранів війни. Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення : тези доп. та наук. повідомл. учасників XIV Міжнар. наук.- практ. конф., присвяч. 220-річчю Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого (м. Харків, 11 жовт. 2024 р.) / уклад. О. Г. Середа, О. М. Ярошенко, О. В. Соловійов; за ред. О. Г. Середи. Харків, 2024. 942 с.

7. Кохан В.П. Стан законодавства у сфері професійної адаптації і працевлаштування ветеранів війни URL: https://ipood.com.ua/data/NDR/nonNDR_publications/Fedoryshyn_zbirnyk_2024.pdf (дата звернення: 01.06.2025).

8. Ткаченко Л.Г. Напрями модернізації законодавства про працю та зайнятість. Актуальні питання удосконалення законодавства про працю та соціальний захист : тези доп. та наук. повідомл. учасників XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 6 жовт. 2023 р.) / уклад. О. Г. Середа, О. М. Ярошенко, О. В. Соловійов, І. В. Зіноватна; за ред. О. Г. Середи. Харків, 2023. 597 с.

9. Шаповалова О. В. Контроль у забезпеченні зайнятості ветеранів війни. *Правове забезпечення професійної адаптації та права на підприємницьку діяльність ветеранів війни* : зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами I-го круглого столу, м. Харків, 13 трав. 2025 р. С. 13-21.